

(א) ענין מייש"ס ר"ש זה ד"ה ורביע נוק, (ב) ענין מוספות ונחום ק"ד. ד"ה וקטנר, (ג) ד"ה אלה, (ד) ענין מוספות ב"ה ו: ד"ה ב"ה].

הגהות הב"ח (א) רש"י ד"ה למה וכו' אין משתלם אלא:

גליון הש"ס תוס' ד"ה מאי טעמא גופה היא וכו' בספר אלא בשם רבי לאוקמי. ענין זה לעיל דף מה ע"ב נמוי' ד"ה נפקא:

שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא

מו.

עין משפט
גר מצוה

ליטא לפרה. ומס אין (א) משלם אלא מגופו ואמר ליה הו' לי כולה פלגא הויקא מולד דליהו נמי אוקן כהדי פרה ורבא ס"ל דחד גופא הוא והו' כאלחד מאזרייה כדמפרש כפיפא דמילתיה משלם ליה מינה רבנא דמוקא ולידך רבנא מפקד ואפי' שיה הולד כל פלגא נוקא:

ליטא לפרה: פראש. דבר המופרש ממנה: **אין שמין.** ארישא קאי שור שנגח את הפרה והפילה אין שמין כל אחד בפני עצמו שעולין דמי הנוק הרבה אבל שמין פרה מעוברת כמה הימה יפה תחילה וכמה היא שזה עכשיו אם מתה אם חיה: **מכחיש.** מפקד. ולקמיה פריך אי דינא הוא לנחוש: **קוטע יד עבדו של חבירו.** אין שמין היד בפני עצמה לומר כמה אדם רוצה לטול לקוטע יד עבד מה דודאי יפה הרואה עבדו שלם אין קוטע ידו אלא דנמיס מרובים אבל שמין עבד זה כמה הוא שזה עכשיו וכמה היה שזה מחלה: **המויק שדה חבירו.** קולץ נעישותיו או לכל ערוגה אחת אין שמין אותה לנדה אלא שמין בית סאה בצומת שדה כמה הימה יפה תחלה ומה פתחו דמיה בשביל ערוגה זו: **פטומא.** מה ששמין אותה שהיתה יפה מפני שזמנה הו' דבעל פרה דהא ודל ממחמיה לא אחי שזמנה: **נפחא מאי.** מה שהיתה יפה מפני נפחא למי ישלם: ממני'

ליטא לפרה משתלם רביע נוק מולד טעמא דלא ידעינן אי הוה ולד בהדה כי נגחה אי לא הוה אבל אי פשיטא לן דהוה ולד בהדה כי נגחה משתלם כוליה חצי נוק מולד רבא לטעמיה דאמר רבא "פרה שהזיקה גובה מולדה מאי טעמא גופה היא יתרגולת שהזיקה אינו גובה מביצתה מ"ט פירשא בעלמא הוא **ואמר רבא: אין שמין לפרה בפני עצמה ולולד בפני עצמו אלא שמין לולד על גב פרה שאם אי אתה אומר כן נמצא אתה מכחיש את המזיק וכן אתה מוצא בקוטע יד עבדו של חבירו וכן אתה מוצא במזיק שדה של חבירו א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי ואי דינא הוא ליכחוש מזיק משום דאמר ליה פרה מעברתא אויזקתך פרה מעברתא שיימנא לך פשיטא פרה דחד וולד דחד ופיטמא לבעל פרה נפחא מאי רב פפא אמר לבעל פרה רב אחא בריה דרב איקא אמר חולקין והלכתא חולקין: **מתני'** הקדר שהכניס קדרותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות ושברה בהמתו של בעל הבית פטור ואם הזיקה בהן בעל הקדרות חייב ואם הכניס ברשות בעל החצר חייב הכניס פירותיו לחצר בעה"ב שלא ברשות ואכלתן בהמתו של בעל הבית פטור ואם הזיקה בהן בעל הפירות חייב ואם הכניס ברשות בעל החצר חייב הכניס שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות**

ליטא לפרה משתלם רביע נוק בו. לדברי רבא לא אחיא מתניתין כ"רע דכיון דשומפין וינהו הא אמרינן בהמניח (לעיל דף ג'.) אם כחש המזיק או שבה צרשותו דמרייהו אלא כ"י ישמעאל אחיא"ב: **מאי טעמא גופה היא.** מדאמר רבא צפרק כל האסורין בתמורה (דף ל':) וכן בסנהדרין צפרק הנשפין (דף פ. וס) ולד הנרבעת והנוגחת אסור היא וולדה נגמו והיא וולדה נרבעו אין להוכיח דעובר ירך אמו הוא דהתם היינו טעמא שהולד עצמו נהנה מרביעה והיא וולדה נגמו ונרבעו אך משמעתינן יש להוכיח כי ליטא לפרה להשתלם משתלם מן הולד ואם לאו ירך אמו למה משתלם מולד חלקו וחלק הפרה אנו שני שוורים תמיס שהיוק אם נאחד אחד מהן מי היה משלם חלקו וחלק חבירו ותימה דרבא גופיה אית ליה צפרק בהמה המקשה (מולין דף ע"ב.) השואט את הטריפה ומלא זה בן ט' מי דמותר דלרבע סימנן אכשר ביה רחמנא ואורי' דכלל מקום עובר ירך אמו הוא לנד לענין טריפה דכיון שיש לו חיות בפני עצמו ליכא למימר שנטרף עם אמו וכן הלכה דכ"מ עובר ירך אמו הוא לבר מטרפה אע"ג דצפרק כל האסורין (תמורה דף ל':) אמר רב הונא בר חנינא א"ר נחמן מחלוקת כשעבירו ולבסוף נרבעו דר"א סובר עובר ירך אמו הוא ורבנן סברי לאו ירך אמו הוא אע"פ שהולד עצמו נהנה מרביעה אין הלכה כן אלא כדאמר רבא אמר רב נחמן התם כשנרבעו ולבסוף עברו פליגי בזה וזה גורם אבל עברו ולבסוף נרבעו אסור ואותו לשון דרנא אמר רב נחמן הוא עיקר דמיימי לה צפרק כל הללמיס (ע"ז דף מו.): גבי המשמחיה לקמה וכן משמע בתמורה צפרק כיצד מערימין (דף כה.) דמסיק אדר' יוחנן דאמר עובר לאו ירך אמו מיוצתא דרבי יוחנן מיוצתא אע"ג דאמר בתר הכי לימא תנאי הוא ס"ב דרך הגמ' כשאינו הדבר עיקר אומר מיוצתא אע"ג שיכול למצוא תנאי דפליגי כדאשכחן בהמניחין (געיין דף ג'.) דמסיק מיוצתא דאמן דאמר היק ונחיה הכי קאמר לימא תנאי הוא וטע"ג דצפרק טעלל שנטרפה דף ע"ב.) מיימי מילתיה דר' יוחנן דתמורה ופריך עלה הא דאמר רבא נכרית מעוברת שנתגיירה בנה אין לרין טבילה בו' ודחיק לשנויי שאני עובר בו' לא משום שהיה מילתיה דרבי יוחנן עיקר אלא משום דעני לאוקמי מילתיה דרבא דנכרית בו' לדברי הכל (י' דהא) רבא גופיה אית ליה הכא עובר ירך אמו:

מאי טעמא פירשא בעלמא הוא. והא דאמר רבא צפרק כל האסורין (מולין דף נח. וס) גבי פלוגתא דר"א ורבי יהושע צולד טריפה הכל מודים צבילת טריפה שהיא אסורה מאי טעמא כיון דאגידה בגופה כגופה דמיא היינו דוקא אותם שמעורות בגידין שנמלאו אדמות צמעי תרנגולת חשיב כגוף התרנגולת ולכן אין גובה מצינתה דמי ימר שהיו מעורות בשעה שהזיקה התרנגולת ואפילו לקומכות לכל הפחות מיוצתא דאמן האידנא אין גובה דמחמול גמרה הכי קאמר לימא תנאי הוא וטע"ג דצפרק טעלל שנטרפה הימה ממוצרת ואפילו אותם שגולדו מיד אחר שנטרפה אסורה מגזירה דרבנן כמו שאסרו צבילת דתרגולת צבילה דתנן במסכת עדיות (פ"ה מ"א) ד"ה אוקרין ונראה דטעם צבילת תרנגולת צבילה אסורה אנו צבילת טריפה שהגדילה באיסור אע"פ שהיא גמורה (ס): **ובן אתה מוצא בקוטע יד עבדו בו.** וא"ת אמאי לא קאמר נמי וכן אתה מוצא צשומת דמי ולדות דתנן צמתני לקמן (ו' מה) שמנין אותה כמה הימה שזה האשה עד שלא ילדה ממחמת ולדות וכמה היא יפה משיילדה ואין שמין דמי ולדות בפני עצמן שהיה נכחש מזיק ביותר אלא שמין הכל ביחד ורשב"ג לא מחלק על רבנן אלא בזה שאם שמין כך פטור המזיק שהאשה משצת יותר לאחר לידה אבל לא בזה לחלוק לומר שישומו הולדות בפני עצמם כי בזה לא נתן טעם למה יחלוק צבן אלא לרשב"ג שמין ולדות אגב אשה כמה שזה אשה מעוברת למכור גופה בלא ולדות פחות מלמכור הכל ביחד ונראה לר"י דבין לרבנן ובין לרשב"ג שמין ולדות בפני עצמם ולא אגב האשה משום דכיון דגוף האשה לאו ממון בעליה הוא וגם לענין שאר משלומי חבלות אינו שלו אינו ראוי לשום ולדות אגב האשה כמו ודל אגב פרה ומתני' לא איירי כלל צשומת הולד אלא צשומת שבה ולדות ולכן לא מיימי הכא ראייה מדמי ולדות וכן משמע דמתניתין לא איירי צשומת ודל כלל למאן דמפרש מילתיה דרשב"ג ופי אשה משצת יותר קודם שתלד מלאחר שתלד והא דרבי סברא גדולה הוא שדמיה עם הולדות מרובין מדמיה שלאחר לידה אלא ודאי לא דברו רבנן ורשב"ג אלא צשומת שבה ולדות אבל ולדות שמין לכ"ע בפני עצמם וה"פ דמתניתין כיצד משלם דמי ולדות ולא חימא דמי ולדות לצדן אלא שמין את האשה בו' ומוסיפין הדמים הללו על דמי הולדות ודמי ולדות גופייהו לא אלטרין לפרש מידי והא דמקשה צמחא האי דמי ולדות שבה ולדות הוא לאו משום דכלל שומת האשה דמתניתין ליהו דמי ולדות אלא להיות נמוסף על דמי ולדות הוא דקתני לה צמתניתין כדפרישית ופי משני כיצד משלם דמי ולדות ושבה ולדות שמין את האשה בו' היינו פי' שבה ולדות אבל דמי ולדות א"י לפרשו:

אי דינא הוא י"כחוש מזיק הוא נמי כגוף אחד דמי דאמר ליה פרה מעוברת בו: **נפחא מאי רב פפא אמר אבע"ה הפרה.** ולא דמי לשבה ולדות דהו' כולה לבעל לרבנן ולרשב"ג חולקין דהכא כיון שבעל הפרה יכול למכור פרתו בלא ודל נמלא כשמפקדו לפי אשה כמא שיהיה נפחת אבל אשה דאינה יכולה למכור אותה שבה אין ליפות כמה שצבא לרשב"ג דכשאר נוקין גופה יש לה אע"פ שאין יכולה למכור עצמה מטעם זה יפה כח בעל הפרה צנפחא מכא האשה בין לרבנן בין לרשב"ג וכן למ"ד דצנפחא חולקין יפה מטעם זה כח בעל הפרה צנפחא מכא האשה שצבא ולדות לרבנן:

הקדר שהכניס קדרותיו בו. הנה תלתא צבי לריבי ולא זו אף זו קתני דאי תנא קדירות הוה אמיינא צרשות חייב לפי שזמנות ליסבר וצמתתא קבל עליה נעירותא אבל פירות לא ואי תנא פירות שזמנות להתקלקל אבל צממה לא:

ה א ב מיי פ"ט מה"י
נוק ממון הלכה א סמג
ענין סו טו"ע ח"מ סימן
שט ספיק א:
ו ג מיי"ט שם הלכה ד
טו"ע שם ספיק ד:
ו ד מיי"ט פ"ג מהלכות
חובל מזיק הלכה ב
סמג ענין סו טו"ע ח"מ
סימן מכ ספיק עו:
ח ה מיי"ט פ"ג מהלכות
נוק ממון הלכה יג
סמג ענין סו טו"ע ח"מ
סימן שט ספיק ו:
ז ו מיי"ט פ"ט שם הלכה
ה סמג שם טו"ע ח"מ
סימן שט ספיק ה:
ח ט מיי"ט פ"ג מהלכות
נוק ממון הל' יג יד סמג
שם טו"ע ח"מ סי' שג
ספיק ה:
י מיי"ט שם פ"ו הל' ד
סמג שם טו"ע ח"מ
סימן שט ספיק ח:

אימא סיפא אם הכנים ברשות בו. תימה לר"י אמאי לא דייק מתחלת הבה דקמני שלא נרשות ושבתן בהמתו של בעל הבית פטור ברשות חייב דקסתמא קביל עליה נטירותא כרבנן וקשה להוקה בהן בעל הקדירות חייב כרבי ועל הבה דפני עממה היה יכול להקשות רישא וסיפא רבנן ומליעמא רבי וי"ל דמרישא אין יכול לדקדק דשפיר מתקמא כרבי ושלא נרשות דנקט משום דעמי למתני ואם הוקה בהם בעל הקדירות חייב אבל לא מצי למימר דכולה רבנן ושלא נרשות דנקט משום שבתן בהמה של בעל הבית פטור למשום הא לא אלטרין דהא נהדיא קמני סיפא ואם הכנים נרשות בעל החצר חייב וא"ת צבא דהכנים שורו היכי מצי למימר נגח לשורו של בעל הבית חייב דוקא שלא נרשות הא נרשות פטור בשלמא קדירות ופירות פטור דכיון דמאליה הוקה בהמתו של בעל הבית דין וי"ל שפטר רבי דלמחר נסתמא לא קביל עליה נטירותא אבל כשנגח שורו לשורו של בעל הבית אפילו לרבי דלא מקבל עליה נטירותא אמאי פטור נרשות לא יהא אלא חצר השותפין ונחצר השותפין חייב וי"ל דעכשיו סובר דלרבי כשמתניס שורו נרשות הרי הוא כאלו מפרש נהדיא שפטר כל אחד ואחד נגישות שורו וכלל נוקין ולפי האמת לרבי אם הכנים שורו נרשות חייב חוק פטור כדלמרינן לקמן גבי כנוס שורך ואשמרנו:

מוסף רש"י
ואם הכנים ברשות בעל החצר חייב. נוקין דמי אמר ליה עול, עול ואמרו לך קלמא ליה (ב"מ פא) ביצה ח. רבי אומר כו' עד שיקבל עליו לשמור. דעול ופירוש נטר לך קלמא ליה (ב"מ פא). תברא. קטין אהדיק (יבמות יג) קלמא רישא לסיפא (בבבבבבבב). פטור מדיני אדם. גלס. ורבי ברדינא שמים. פורענות לשלם לרשעים. שמתניס להפסיד את ישראל (ב"מ ג).

ואפילו נשברו ברוח. ולא דמי להא דיתא קמך דפרק הוה (ב"מ מט: ושם). (א) דאין אלא מראה מקום הוא לו ואפילו נתן לו סכר אמר המס דלא מקבל עליה נטירותא ואין נוטל סכר שמירה אלא סכר ציטו:

הוה זה שלא תאבא. אין לפרש ללך פטור דחשיב כרוח שאינה מזויה דהא לקמיה אמרינן דנרשות חייב גבי היה אוכל חטין והתרוי ומת משום דנרשות מקבל עליה נטירותא ומה נפק והלא ש"ס פטור ברוח שאינה מזויה כדפי' בריש המניח (ע"ל דף מ:). אלא היינו טעמא כיון שבמתכין מציא עליו דבר שמויקו אינו ראוי זה להתחייב נכך: **באפרותא**. והא דלא אשמעינן בשאר פירות לרבותא נקט סם המות אע"פ שהיתה אבודה לגמרי מן העולם אפ"ה פטור מדיני אדם: **שנבנסה** אשהו. רבותא נקט שאף על גב דזה משתכר ברחיים לרין רשות: **או דבא אפילו מעמא נמי**. וא"ת דאפילו נשברו ברוח מזויה אמר לעיל דקביל וי"ל דמבעיא ליה אי הוי דחוי דעלמא או לא ועי"ל נטירותא דעלמא כגון צבהמות של אחרים דלא מסיק אדעתיה שיכנסו בחצרו ויגמרו את שורו של זה מבעיא ליה אבל אם יאם השור חוץ מחצרו של בעל הבית ונחזהו לא מבעיא ליה דהא פשיטא דמקבל עליה נטירותא אפילו מעלמא כיון שילא חוץ לחצר: **מאי** לאו פטור בעל החצר וחייב בעל החצר. וא"ת וילך ויתבע מבעל השור ויש לוומר כגון דההוא שור הוי של חרש שוטא וקטן דלאו בני תשלומין נינהו א"י זה יתבע מבעל החצר ובעל החצר יתבע מבעל השור:

מתני' היה אביו או בנו. של בעל הבית צמחו: **משלם את הכופר**. בגמ' [מח:]: פריך הא חס הוא ואמאי נקט הכי: **גב' טעמא דשלא נרשות**. משום הכי אם הוקה בהם בעל קדירות חייב: **מני רבי היא**. דלמחר נסיפא נכונן אינו חייב כו' דקס"ד לרובנן כי היכי דבעל חצר נרשות מיחייב צנוקי קדירות דקסתמא קביל עליה נטירותא הכי נמי מיחייב בעל קדירות צנוקי בעל הבית דקסתמא כי היכי ליה בעל הבית רשותא למיעל קביל עליה קדר נטירותא דלא ליקוי קדירותיו לבעל החצר: **סברא**. קשה אהדי רישא וסיפא דת"ק ומי ששנה זו לא שנה זו ותנאי היא אליבא דרבנן מר סבר פליגי רבנן עליה דרבי ומר סבר לא פליגי: **אפי' נשברין ברוח**. דעול ואנעריה לך קלמא ליה אבל בעל קדירות לא קביל עליה מני: **לא שנו**. הא דקמני אם הוקה בהן בעל הפירות חייב: **אבל אכלה**. יתיר מדאי ומתה: **באפרותא**. שעב דעבידא למיכליה והוא סם המות לבהמה: **וספריו**. אנפורד"א דנע"ו: **היכא דקביל עליה נטירותא**. כגון לרבנן סתמא ולרבי דלמחר ליה כנוס שורך ואני אשמרנו: **דנפשיה**. שלא יגמנו שורו ולא ישכנו כלבו: **היא**

ברשות ונגחו שורו של בעל הבית או שנשבו כלבו של בעל הבית פטור א"גנח הוא שורו של בעל הבית חייב נפל לבורו והבאיש מימיו חייב היה אביו או בנו לתוכו משלם את הכופר וואם הכנים ברשות בעל החצר חייב רבי אומר יכבולן אינו חייב עד שיקבל עליו (א) לשמור: **גב' טעמא דשלא ברשות הא ברשות לא מיחייב בעל קדירות בנזקי בהמתו דבעל חצר ולא אמרינן קבולי קביל בעל קדירות נטירותא דבהמתו דבעל חצר מני רבי היא דאמר כל בסתמא לא קביל עליה נטירותא אימא סיפא אם הכנים ברשות בעל חצר חייב אתאן לרבנן דאמרי בסתמא נמי קבולי קביל עליה נטירותא ותו רבי אומר בכולן אינו חייב עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור רישא וסיפא רבי ומציעתא רבנן אמר ר' זורא תברא מי ששנה זו לא שנה זו רבא אמר כולה רבנן היא וברשות שמירת קדירות קבל עליו בעל החצר ואפילו נשברו ברוח: הכנים פירותיו לחצר בעל הבית וכו': אמר רב ילא שנו אלא שהוחלקה בהן אבל אכלה פטור מאי טעמא הוה לה שלא תאכל אמר רב ששת אמינא כי ניים ושכיב רב אמר להא שמעתא דהניא הוה הנותן סם המות לפני בהמת חבירו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים סם המות הוא דלא עבידא דאכלה אבל פירות דעבידא דאכלה בדיני אדם נמי מיחייב ואמאי הוויא לה שלא תאכל אמרי הוא הדין אפילו פירות נמי פטור מדיני אדם והא קמ"ל דאפי' סם המות נמי דלא עבידא דאכלה חייב בדיני שמים ואיבעית אימא סם המות נמי באפרותא דהיינו פירי: מיחיבי והאשה שנכנסה לחחון חטים אצל בעל הבית שלא ברשות ואכלתן בהמתו של בעל הבית פטור אם הוקה חייבת ואמאי נימא הוה לה שלא תאכל אמרי ומי עדיפא ממתניתין דאוקימנא שהוחלקה בהן ודקארי לה מאי קארי לה אמר לך בשלמא מתניתין קתני אם הוקה בהן שהוחלקה בהן הוא אבל הכא קתני אם הוקה ולא קתני בהן אכילה הוא דקתני ואידך אמר לך לא שנת ת"ש הכנים שורו לחצר בעה"ב שלא ברשות ואכל חטין והתרוי ומת פטור ואם הכנים ברשות בעל החצר חייב ואמאי ה"ל שלא יאכל אמר רבא ברשות אשלא ברשות קרמית ברשות שמירת שורו קבל עליו ואפי' חנק את עצמו: איבעיא להו היכא דקביל עליה נטירותא מהו דנפשיה הוא דקביל עליה או דלמא אפילו נטירותא דעלמא קביל עליה ת"ש דתני רב יהודה בר סימון בנזקין דבי קרנא הכנים פירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות ובא שור ממקום אחר ואכלן פטור ואם הכנים ברשות חייב מאן פטור ומאן חייב לאו פטור בעל חצר [וחייב בעל חצר] אמרי לא פטור בעל השור וחייב בעל השור ואי בעל השור מאי**

הגהות הב"ח
(א) בששנה עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור: (ב) חוב' ד"ה א"תא ומי' דין הוא שפטר רבי: (ג) וי"ל ואפילו וכו' דאינו אלא מראה:

לעזי רש"י
אנפורד"א [אנפורד"א]. מחלה בכמה.

